

EMBERISMERET ÉS ETIKA

Formázott: Betűszín: Fekete

Célok és feladatok

Törölt: ¶

11. évfolyam (37 óra)

Formázott: Betűszín: Fekete

Minden tapasztalatszerzés és gondolkodás végső soron az ember önmegértésének elmélyítését szolgálja. Az etika oktatásának alapvető célja, hogy fogalmi kereteket nyújtson az ember sajátos létezésének és az emberi együttélés alapelveinek értelmezéséhez. Bemutatja az emberi kapcsolatok világát és tudatosítja azokat az értékdilemmákat, melyek a tetteiért felelős lény, az ember sorsától elválaszthatatlanok. Megismertet a helyes magatartás és a jó döntés vezérelveiről, az erények mibenlétéről folyó – civilizációnk történetével egyidős – disputában kielélt főbb álláspontokkal, értékelvekkkel és érvelési módokkal.

Törölt: Évi óraszám: 37¶

Törölt: Célok és feladatok¶

Fejlesztési követelmények

Az erkölcsi érzék kiművelése a saját magunk és a mások sorsáért viselt felelősség tudatosítása, a választási helyzetek elemzése és az etika alapfogalmainak elsajátítása révén.

Törölt:

Formázott: Betűtípus: 10 pt

Az önálló tájékozódáshoz és a tudatos életvezetéshez szükséges jellemvonások, készségek és ismeretek fejlesztése.

Elemi szintű jártasság elsajátítása az etikai gondolkodás alapkérdéseiben, fejlődésének főbb állomásait és a legfontosabb etikai érvelési módokat illetően.

Az etikai álláspontok megvitatásának képessége, a saját meggyőződés kommunikálásához és a mások meggyőződésének megértéséhez, tiszteletéhez szükséges intellektuális képességek kifejtése.

A civilizációnkban általánosan elfogadott etikai és életvezetési normák értelmének sokoldalú megvilágítása.

Belépő tevékenységformák

Mindennapos élethelyzetek, döntési szituációk elemzése.

Feladatok, példák az erkölcsi dilemmák felismerésének és értelmezésének gyakoroltatására.

Az irodalmi, történelmi stb. tanulmányok során megismert esetek feldolgozása etikai tartalmuk szerint.

Szövegelemzés.

Irányított viták, szerepjátékok.

Törölt: Az etikai gondolkodás és más tudásnak (vallás, művészet, tudomány) viszonyának megértése.

Törölt: ¶

Formázott: Behúzás: Bal: 0
cm

Törölt: EMBERISMERET ÉS
ETIKA 11. évfolyam - 456

Kulcskompetenciák

Formázott: Betűtípus: 14 pt

Kommunikáció, digitális kompetencia, személyközi és állampolgári kompetenciák, kulturális kompetencia

Formázott: Behúzás: Bal: 0
cm

Ismeretek:

Az alapszókinccs, a funkcionális nyelvtan és stílusok, valamint a nyelvi funkciók biztos ismerete.

Formázott: Behúzás: Bal: 0
cm

A verbális interakció különféle típusainak (beszélgetés, interjú, vita stb.) és a különféle beszélt nyelvi stílusok és regiszterek fő jellemzőinek ismerete.

Formázott: Betűtípus: 12 pt

A kommunikációban használt paralingvisztikai eszközök ismerete (a beszédhang minőségével kapcsolatos jellemzők, arckifejezések, testtartás és gesztusok rendszere).

Formázott: Felsorolás és
számozás

A nyelv és a kommunikációs formák időhöz, földrajzi, társadalmi és kommunikációs környezethez való kötöttségének és változatosságának felismerése.

Formázott: Behúzás: Bal:
-0,21 cm, Többszintű + Szint:
1 + Számozás stílusa: Listajel
+ Igazítás: 0,63 cm +
Tabulátorhely: 1,27 cm +
Behúzás: 1,27 cm

Az internet és az elektronikus kommunikáció (e-mail, videokonferencia, egyéb hálózati eszközök) használata által nyújtott lehetőségek, valamint a valóság és a virtuális világ közötti különbségek felismerése.

Formázott: Felsorolás és
számozás

A rendelkezésre álló információk megbízhatóságának és érvényességének (elérhetőség/elfogadhatóság) alapszintű megértése és annak felismerése, hogy az ITT interaktív használata során bizonyos etikai elveket tiszteletben kell tartani.

Formázott: Behúzás: Bal:
-0,21 cm, Többszintű + Szint:
1 + Számozás stílusa: Listajel
+ Igazítás: 0,63 cm +
Tabulátorhely: 1,27 cm +
Behúzás: 1,27 cm

A különböző társadalmakban általánosan elfogadott vagy támogatott viselkedési szabályok és viselkedésmódok ismerete.

Formázott: Felsorolás és
számozás

Az egyén, csoport, társadalom és kultúra fogalmak ismerete, illetve e fogalmak fejlődésének a megértése a történelem során.

Formázott: Behúzás: Bal:
-0,21 cm, Többszintű + Szint:
1 + Számozás stílusa: Listajel
+ Igazítás: 0,63 cm +
Tabulátorhely: 1,27 cm +
Behúzás: 1,27 cm

Az interkulturális dimenzió szerepének a megértése az európai és más társadalmakban.

Formázott: Behúzás: Bal: 0
cm

Készségek

Különböző üzenetek közlése írásban és szóban, illetve azok megértése vagy másokkal való megértetése változatos helyzetekben, különböző céllal.

Beszélgetések változatos kommunikációs kontextusokban történő kezdeményezése, folytatása és befejezése.

Különböző szövegek olvasása és megértése a különböző céloknak (információszerzés, tanulás) és szövegtípusoknak megfelelő olvasási stratégiák alkalmazásával.

Formázott: Felsorolás és
számozás

Írásbeli információk, adatok és fogalmak keresése, gyűjtése és feldolgozása a tanulás során, a tudás szisztematikus rendszerezése. A fontos információk kiszűrése a szövegértés, beszéd, olvasás és írás során.

Saját érvek meggyőző módon történő megfogalmazása szóban és írásban, valamint mások írásban és szóban kifejtett nézőpontjainak a teljes mértékű figyelembevétel.

Komplex szövegek (előadások, beszélgetések, utasítások, interjúk, viták) alkotásához, előadásához vagy megértéséhez használt segédeszközök (pl. jegyzetek, vázlatok, térképek) alkalmazása.

Elektronikus információk, adatok és fogalmak keresése, gyűjtése és feldolgozása (létrehozása, rendszerezése, a fontos és nem fontos, szubjektív és objektív, a valóságos és a virtuális közötti különbségtétel), valamint szisztematikus módon történő felhasználása.

Konstruktív kommunikáció különféle társadalmi helyzetekben (tolerancia mások nézeteivel és viselkedésével szemben; az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítása).

Mások bizalmának és együttérzésének kiváltása.

A személyes elégedetlenség konstruktív módon történő kifejezése (az agresszió, az erőszak és az önpusztító viselkedésminták féken tartása).

A nemzeti kulturális identitás tudatosítása és megértése Európa és a világ többi részének kulturális identitásával való kölcsönhatásainak az ismeretében; a diverzitásból adódó nézőpontbeli különbségek felismerése és megértése, valamint a saját nézetek konstruktív módon történő kifejezése.

Tárgyalóképesség.

Attitűdök:

Mások véleményeinek és érveinek nyitott módon történő megközelítése, konstruktív, kritikai párbeszéd folytatása.

A nyilvánosság előtti magabiztos megszólalás.

Kritikai és reflektív szemlélet alkalmazása a rendelkezésre álló információk értékelése során.

Pozitív viszonyulás az internet-használathoz és fogékonyság a világháló biztonságos és felelős használata iránt, beleértve a személyes szféra és a kulturális különbségek tiszteletben tartását is.

Érdeklődés a látókör szélesítése érdekében történő ITT-használat iránt.

A másik ember iránti érdeklődés és tisztelet.

Törekvés a sztereotípiák és az előítéletek leküzdésére.

Kompromisszumkészség.

Tisztesség.

Öntudatosság

Nyitottság a kulturális kifejezés sokfélesége iránt.

A diverzitás tiszteletével párosuló erős identitástudat

Formázott: Felsorolás és számozás

Formázott: Betűtípus: (Alapérték) Arial, 9 pt, Nem Félkövér, Betűszín: Fekete

Formázott: Balra zárt, Behúzás: Bal: -0,21 cm, Térköz Előtte: Automatikuss, Utána: Automatikuss, Többszintű + Szint: 1 + Számozás stílusa: Listajel + Igazítás: 0,63 cm + Tabulátorhely: 1,27 cm +

Formázott: Felsorolás és számozás

Formázott: Behúzás: Bal: 0 cm

Formázott: Felsorolás és számozás

Formázott: Behúzás: Bal: 0 cm

Törölt: ¶

Formázott: Betűtípus: 14 pt, Félkövér

Formázott: Behúzás: Bal: 0 cm

TÉMAKÖRÖK TARTALMAK

Az erkölcsi lény

A társas lény (csoport és egyén); a tudatos viselkedés eredendő szociális jellege Én és te. A másik szerepe az öntudatos én kialakulásában. Az öntudat reflexivitása és nyitottsága. Önazonosság és önmegvalósítás a társas kapcsolatokban. Autonomia és egymásra utaltság. Normakövetés, szokáserkölc, az individuális etika kialakulása. Az emberi kapcsolatok erkölcsi vonatkozásai: részvét, hűség, kölcsönösség, szeretet. Az ember méltósága.

Az erkölcsi cselekedet

A szabadság értelmezés különféle bölcséleti iskolák felfogása szerint. A választás szabadsága és az ember felelőssége. A tetteinkért viselt felelősség és a mások sorsáért ránk háruló felelősség összefüggése. Szándék és következmény. Törvény és lelkiismeret. A szenvedés tapasztalata és magyarázatai. Az ember bűnössége és jóra valóssága a keresztény hagyományban. Jó és rossz megkülönböztetésének képessége. Az erkölcsi törvénykezés egyetemességigénye és a lehetséges jó életformák sokfélesége. Materiális és formális etikák.

Az etika megalapozása

A tekintélyelvű, természetjogi (teleologikus), kötelesség-, utilitárius, felelősség- és konszenzusetikák érvelési módjának alapjai és összefüggése az etikai gondolkodás történetéből vett klasszikus példák alapján.

Törölt: feltételei

Törölt: ¶ Szabadság és meghatározottság

Törölt: ¶ A rossz eredete

Az erények és a jellem

A jellem és az illem. Képességek és erények. Törekvés a jóra (a jó akarat). Önnevelés, önfegyelem. Erkölcsi alapértékek az európai civilizációban: a személyiség integritása, kényszermentesség, kölcsönösség, méltányosság, részvétel, tisztelet, odaadás, a szenvedésokozás tilalma. Az alapvető [erények](#). [A szeretet forrásai és nemei](#).

Törölt: EMBERISMERET ÉS ETIKA 11. évfolyam - 456

Személy és erkölcs

Életcélok és szükségletek. A jólét fogalma. Az élet minősége. A személyes kapcsolatok erkölcsi dilemmái. Családi kapcsolatok, házaseset, nemi erkölcs. Barátság, részvétel, segítség. Munkaerkölcs. Etikus fogyasztás. Példakövetés, példaképek.

Törölt: erények néhány klasszikus és modern értelmezése.¶

Társadalom és erkölcs

Etikai közösség és társadalom. Erkölcs és jog eltérő illetékessége. Személyes elkötelezettség és tolerancia. Hazaszeretet. A társadalmi identitás szerkezete. Erkölcs és politika. Törvénytisztelet és a polgári engedetlenség iránti kötelesség. Társadalmi szolidaritás, társadalmi igazságosság. Etika és gazdaság.

Vallás és erkölcs

A kereszténység erkölcsi tanításának lényege. Az ó- és újszövetségi etika összefüggése. Az ember léthelyzete és felelőssége a keresztény egyházak és más világvallások felfogása szerint. A keresztény erkölcsi felfogás hatása az európai civilizáció fejlődésére. Vallás-erkölcs és világi etika viszonya. Az etika transzcendens megalapozásának igénye.

Korunk erkölcsi kihívásai

A tudományos-technológiai fejlődés etikai dilemmái. A géntechnológiai, a születésszabályozás, a népességgrobbanás, a modern orvoslás, az öregedés és az emberhez méltó halál erkölcsi kérdései. [A jövő nemzedékekkel, más lényekkel, illetve az élővilág rendjének és sokféleségének megőrzésével kapcsolatos kötelességeink természete](#). [Vita az állatok jogairól](#).

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje az etika alapfogalmainak jelentését. Tanulja meg felismerni az erkölcsi értékek konfliktusát mindennapos élethelyzetekben. Tudjon érvelni saját etikai meggyőződése mellett. Értse és értelmezze felelősségét a maga és a mások sorsáért, a földi élővilág jövőjéért.

Formázott: Sorkizárt

Törölt: ¶